

Naročnina listu: --
 Celo leto . . . K 12.—
 Pol leta . . . " 6.—
 Četrt leta . . . " 3.—
 Mesečno . . . " 1/20
 Zunaj Avstrije: ----
 Celo leto . . . " 15.—
 Posamezne številke
 -- 16 vinarjev. --

STRAŽA

Inserati ali oznanila

se računajo po 18 vin od 6 redne petivrstice; pri večkratnih oznanilih velik popust.

„Straža“ izhaja v ponedeljek in petek popoldne.

Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo in upravnništvo: Maribor
 Koroška ulica. 5. - Telefon št. 113.

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Z uredništvom se more govoriti vsak dan od 11.—12. ure popoldne.

Narodni Svet. — Slavje v Ljubljani.

V izpolnilo našega zadnjega poročila o Narodnem Svetu in slavju v Ljubljani še poročamo:

Sestava odbora Narodnega Sveta.

Za predsednika je bil soglasno izvoljen načelnik Jugoslovanskega kluba poslanec dr. Anton Korošec. V podpredsedništvo so bili izvoljeni: dr. Lovro Pogačnik (v. l. s.), dr. Josip Jerič (v. l. t.), urednik Smodej (v. l. s.), ravnatelj Ivan Hribar (d. s.), urednik dr. Kramer (j. d. s.) nadrevident J. Kežar (j. d. s.) in dr. Gjurjo Červar (Istra). Za namestnike so bili izvoljeni: prelat Kalan za dr. Korošca, profesor Remec za urednika Smodeja in dr. Pošič za dr. Červarja.

Sprejem slovenskih gostov.

V petek zvečer so se pripeljali v Ljubljano naši bratje s slovenskega severa. Silna množica ljudstva je pričakovala drage goste. Vlak je privozil v slavnostno okrašeno postajo. Z viharnim vzklikanjem „Živeli Čehi!“, „Živijo Poljaki!“ je občinstvo sprejelo svoje mile goste. Narodno ženstvo jih je pozdravilo s cvetjem in spremilo nato ob zvokih vse naše himne „Hej Slovani!“ skozi postajno poslopje na trg pred kolodvorom, kjer jih je nepreštevna ljudska množica, gredeče skozi špalir naših žena in deklet v narodni noši, sprejela s prekipevačim in nepopisnim navdušenjem. Ploha cvetja se je vsula nanje in ponovnega vzklikanja ni bilo ne konca in ne kraja.

V imenu ljubljanskega mesta je pozdravil goste dr. Ivan Tavčar, odgovorila sta mu František Stanek za Čehje in bivši minister dr. Stan. Glombinski za Poljake. Med nepopisno navdušenimi pozdravnimi vzklikanji so se gostje poselili v pripravljene kočije. Nepregledne množice, ki so tvorile špalir, so navdušeno pozdravljale in s cvetjem obsipavale slovenske goste, ki so se peljali do hotela Union. Po vseh ulicah, ki vodijo s postaje južne železnice v mesto, so se vsipale množice na Miklošičevo cesto in pred hotel Union, hiteč, kolikor le mogoče, da prehitijo vozove in ponovno pozdravijo svoje goste. Komaj in komaj so se prerili vozovi skozi vso množino ljudstva, ki se je zbiralo tamkaj in čigar število je narasčalo od trenutka do trenutka, dokler ni bila dobesedno nabita vsa široka cesta od frančiškanske cerkve in skoro do Slovenskega trga. In vse te ogromne množice je bil en sam „Živijo!“, naravnost oglušujoč, zanemljaje vse drugo. In vse to prenavdušeno vzklikanje se je le še podvojilo, potrojilo, ko so gostje s svojimi spremljevalci stopili na balkon. Zopet in zopet se je oglašala vsenaša himna „Hej Slovani!“ a ko je videla zbrana množica, da namerava izpregovoriti predstavitelj češkega naroda, poslanec Stanek in Poljak Glombinski, ni bilo vzklikov „Živeli Čehi in Poljaki!“ ne kraja in konca.

Po pozdravih pred Unionom je bil prijateljski večer v Unionu, kjer so se vršili mnogi pozdravni go-

vori. Dr. Korošec je med drugim povdarjal sledeče: „Kar je bilo današnji dan velikih in važnih dogodkov, eno z mirno dušo lahko trdim, da je bilo pač najvažnejše, da se je vršil danes na ljubljanskih tleh prvi veliki in važni politični govor iz ust zastopnika poljskega naroda. Visoko je vzplamtela ljubezen našega slovenskega naroda do bratskega poljskega naroda.“

V soboto se je nadaljevala seja Narodnega Sveta. V obširni politični in gospodarski debati se je podrobno razpravljalo o delokrugu NS. Sprejeto je bilo več zahtevnih predlogov in izvoljeni so bili strokovni sekci. Seje NS se je udeležil tudi podpredsednik Jugoslov. kluba posl. dr. Laginja.

Slovenska deputacija pri knezoškofu in županu.

V soboto popoldne so posetili knezoškofa dr. A. Bonaventura Jegliča odposlanci vseh treh v Ljubljani zastopanih narodov in sicer ekselencija Glombinski, František Stanek in dr. Joso Sunarič in se mu poklonili v imenu Poljakov, Čehov in Jugoslovancev. Poslanec Stanek je pozdravil knezoškofa kot cerkvenega kneza, kakoršnega žal Čehi v svojih vrstah še pogrešajo. Profesor Glombinski je čestital jugoslov. narodu, da ima med svojimi cerkvenimi poglavarji moža, ki stoji v svoji iskreni domovinski ljubezni v isti vrsti z najslavnejšimi poljskimi škofi, Dr. Sunarič je dal izraza globokemu spoštovanju, ki ga guli ves jugoslovanski narod brez razlike vere do cerkvenega kneza, kateri zasluži ime primasa Jugoslavije. — Knezoškof dr. Jeglič se je ljubeznjivo zahvalil za to poklonitev, povdarjajoč, da tudi kot cerkveni knez le vrši svojo dolžnost, ako se kot veren sin svojega naroda postavlja v vrsto bojevnikov za pravice jugoslovanskega ljudstva; v izvrševanju te svoje velike dolžnosti hoče vztrajati do konca. Knezoškof je izrazil svoje veliko veselje, da so se sesali v Ljubljani zastopniki češkega, poljskega in jugoslovanskega naroda k složnemu delovanju in jim je želel pri tem delu obilo uspeha.

Seja Jugoslovanskega kluba.

V soboto ob treh popoldne se je sestel v srebrni dvorani hotela Union Jugoslovanski klub k svoji plenarni seji, katere sta se udeležila tudi hrvatski saborski poslanec prof. Surmin in bosanski narodni voditelj dr. Joso Sunarič.

Načelnik dr. Korošec je v otvoritvenem govoru pozdravil ustanovitev Narodnega Sveta za Slovenijo in Istro ter med splošnim pritrjevanjem izrazil željo, da pride čim preje do ustanovitve skupnega Narodnega odbora za Slovence, Hrvate in Srbe.

Nato se je vršila živahna politična razprava, katere sta se udeležila tudi profesor Surmin in dr. Sunarič. Z ozirom na trpljenje v ozadju in na fronti, na obupne prehranjevalne razmere in na razne dogodke na vzhodu, dalje z ozirom na absolutistični režim v Bosni, na tamkaj vedno hujše naraščajočo bedo in umiranje naše dece, zahteva Jugoslov. klub s-

klicanje delegacij in državnega zbora. Klub pa je proti takemu zasedanju parlamenta, ki naj bi imelo edini namen, spraviti pod streho davčne predloge, temveč zahteva normalno zasedanje državnega zbora. Jugoslovanski klub ponovno protestira proti temu, da vlada onemogoča stik poslancev z ljudstvom, da zatira svobodo tiska ter prepoveduje vojakom čitanje in naročanje narodnega časopisja.

V vseh vprašanih se je pokazala popolna enotnost naziranja v klubu združenih poslancev.

Posvetovanje poljskih, čeških in jugoslovanskih politikov.

Po seji Jugoslovanskega kluba se je vršila pa konferenca poljskih, čeških in jugoslovanskih politikov. Posvetovanja so se udeležili poljski in češki delegat, poslanci Jugoslovanskega kluba, zastopniki koncentracijskih strank v Bosni in v banovini, zastopniki Narodne organizacije SPS, za Dalmacijo člani NS, za Slovenijo in Istro ter nekateri posebni „ovablie“ politiki. Konferenca je otvoril poslanec dr. Korošec, ki je prečital sledeči pozdravni brzojav predsednika Poljskega kluba Tertila:

„Žal ne morem prii. Pozdravljamo Vas brate srčno. Edini smo z Vami v neločljivem udanem spominu na velikega pokojnega poslanca in neumornega delavca dr. Kreka. — Tertil.“

Navzoči so sprejeli ta pozdrav Poljskega Kola z živahnim odobravanjem.

Pozdravne brzojavke so poslali nadalje še tudi poslanec p. Stojan ter več jugoslovanskih narodnih organizacij.

Za predsednike konference so bili izbrani poslanci Glombinski, Stanek in Korošec, za zapisnikarje pa Kalina za Čehje, dr. Czernecki za Poljake, dr. Ravnihar in dr. Petričič za Jugoslovane.

Nato so referirali: poslanec Glombinski o ustavi jugoslovanske, poljske in češke države in o njih medsebojnem zveznem razmerju, poslanec V. Klofač o političnem položaju aliiranih delegacij v bližni dobi ter poslanec dr. Verstovšek o gospodarskih in kulturnih stikih med poljskim, češkim in jugoslov. narodom.

Po kratki debati je dr. Korošec ugotovil, da vlada v vseh bistvenih točkah popolno soglasje in je dal izraza globokemu prepričanju, da bo konferenca obrodila obilnega sadu. Nato je bilo posvetovanje ob sedmih zvečer zaključeno.

O konferenci je bil izdan sledeči komunike:

„Konferenca, katere so se v Ljubljani dne 17. avgusta 1918 udeležili Poljaki, Čehoslovaki in Jugoslovani, se je bavila z vsemi kulturnimi, političnimi, socialnimi in gospodarskimi problemi, ki se tičejo uresničenja neodločbe udeleženi narodov, kakor tudi z vprašanjem, kako naj se trajno uredi razmerje teh narodov med seboj. Pri tem se je ugotovila popolna enotnost vseh delegatov, tako v vrašanju načel, kakor tudi v vprašanju skupne taktike, s katero naj se doseže končni naš cilj.“

V soboto popoldne in zvečer so ljubljanske Slovenke pripravile gostom s severa in juga skupen obed, oziroma večerjo, pri kateri so se zopet vrstili

LISTEK.

Karadžić-Babukić.

Za srbskohrvatski književni jezik je danes veliko zanimanje med Slovenci, ki čitajo srbske in hrvatske časnike in knjige. Primeri se, da kdo dobi v roke starejšo hrvatsko knjigo ter gotovo opazi razliko med nekdanjim in sedajnim srbskohrvatskim književnim jezikom. Pride marsikateri na to, da je jezik n. pr. Račkega, Smitičkasa in drugih veljakov mnogo bližji našemu slovenskemu jeziku nego je sedajni jezik srbskih in hrvatskih književnikov.

V razvoju srbskohrvatskega književnega jezika je opazovati dvoje smerij. Predstavitelj jedne je Srb Karadžić s svojo gramatiko, predstavitelj druge pa Hrvat Babukić s svojo osnovo. Vuk Karadžić (1787—1864) je izdal l. 1818 na Dunaju „Srpsko gramatiko“, katere namen je bil zavesti na mesto srbskostaroslovenskoruske mešanice čisto srbski narodni jezik v književnost. Vekoslav Babukić (1812—1865) je izdal l. 1836 v Zagrebu „Osnovo slovnice slavjenske narečja ilirskega“, katere namen je bil zavesti na mesto raznih južnoslovanskih književnih jezikov jedinstven južnoslovanski jezik. Karadžić je svojo gramatiko osnoval na podlagi štokavskega narečja je-kavske, oziroma ijekavske izreke le za Srbe, torej je bil separatist, Babukić pa svojo osnovo istotako na podlagi štokavskega narečja, toda z ozirom na vsa

južnoslovanska narečja, starejšo hrvatsko-srbsko literaturo in na ostale slovanske jezike, torej za vse Slovence ali južne Slovence in je zastopnik ideje ujedinitvenja južnih Slovanov ali Slovanov. Karadžić je svoj namen dosegel že l. 1847, Babukićeva ideja pa še do danes ni uresničena. Karadžić je dosegel več nego svoj namen; on je s svojo srpsko gramatiko zmagal ne le nad mešanico srbsčine, staroslovensčine in ruščine, ampak tudi nad Babukićevo ilirsko, a v resnici hrvatsko-srbsko slovnico.* Zmaga Karadžičeve gramatike nad Babukićevo slovnico pomeni reak-

Primeri iz Karadžičevega in Babukičevega pravopisa. Kar se tiče Karadžiča, je v oklepajih. Srb, srbski; (Srb, srpski); sladak, sladka; (sladak, slatka); otae, otea; (otac, oca) itd. Primeri iz Karadžičevega in Babukičevega oblikoslovja. Kar se tiče Karadžiča, je v oklepajih. Množina: daj. jelen-om, (jelen-ima); mest. jelen-ih, (jelen-ima); orod. jelen-i, (jelen-ima). Jednina: rod. mlad-oga, (mlad-oga, -og); cijo proti stremljenju po zblizanju južnoslovanskih književnih jezikov. Zakaj? Zato ker je jezik Babukičeve slovnice vsled etimološkega pravopisa in pravih oblik mnogo bližji ne le slovenskemu, ampak tudi vsem ostalim slovanskim jezikom, nego je jezik Karadžičeve gramatike radi fonetičnega pravopisa in nepravilnih oblik. Razloček med Vukovo gramatiko in Babukićevo slovnico je namreč le v pravopisu in v oblikah.

* V. Babukić, Ilirska slovnica, Zagreb 1853.

daj. mlado-omu, (mlad-omu, -ome, -om); mest. mlad-om (mlad-om, -ome). Množina: daj. mlad-im, (mlad-ima); orod. mlad-imi, (mlad-im, -ima); mest. mlad-ih, (mlad-im, -ima). Karadžić ima v množini, oblike dajalnika, orodnika in mestnika nepravilne in so tvorjene po naliki dvojninskih oblik n. pr. učima, rukama, v jednini pa v sklanjatvi pridevnikov, zaimkov, in števnikov v roditelju, dajalniku, mestniku in tudi v orodniku zraven pravih tudi nepravilne oblike. Prof. V. Jagić imenuje nepravilne oblike barbarizme. Tudi Slovenci so imeli take barbarizme, na primer: svet'ga, svet'mu, svet'm'. pa so se jih otresli.

Ker je Karadžičeva gramatika svoje delo že davno opravila, Babukićeva slovnica pa še ne, bi bilo pravično, da se Karadžičeva gramatika umakne. Babukićevi slovnici, da bi le ta mogla svoje delo nadaljevati.

Niso bili stvarni razlogi, vsled katerih je Karadžić prodril s svojo gramatiko, katero Babukićeva slovnica daleč prekaša, ampak njegov velik ugled in slavno ime njegovo v tedajnem književnem svetu, katero si je pridobil v dobi romantike osobito na Nemškem kot nabiralatelj prekrasnih srbskih narodnih pesni. Ako se vse to uvažuje, mora se priči do prepričanja, da se je zgodila velika književna pomota, ko je vstopila Karadžičeva gramatika na mesto Babukičeve slovnice. Naloga sedajne generacije bodi, da sedajnost popravi, kar je zgrešila preteklost.

navdušeni govori kot znak resničnega pobratimstva med južnimi in severnimi Slovani.

Ceni in Poljaki o Slovencih.

Predsednik Češkega Svaza, poslanec Stanek, se je po slavnostih izjavil o Slovencih: „Imeli smo priliko opazovati Vašo lepo deželo ter občudovati Vaš zdrav in čil narod. Nepopisno nam je imponiral temperamenten nastop Vašega preprostega ljudstva. Videli smo, da je ljudstvo polno življenja, polno duše in srca. To je narod, ki ima nepopisno energijo in jekleno voljo. Vsi ti problemi so bistrenu duhu Vašega naroda popolnoma jasni in ker je poln življenjskih sil, se hoče otresti tujega jarma ter kopni po svobodi, ki mu jo obeta Jugoslavija.“

Bivši minister profesor Glombinski je povdarjal: „Poglejte Vaše ljudstvo in bodite ponosni. To Vaše priprosto ljudstvo je napravilo na nas Poljake največji in najglobokejši utis. Ne radi manifestacij, ki nam jih prireje, temveč radi svoje politične zrelosti. Ali smo presenečeni. Odkrito priznavam, da se Poljaki dosedaj niso zavedali, da je slovensko ljudstvo, in ne le v Ljubljani, temveč tudi na kmetih narodno tako probujeno in politično tako zrelo. Kratko bivanje med Vami nas je tudi uverilo, da narod globoko razumeva politiko svojega parlamentarnega zastopstva in da jo brezpogojno odobrava. Z radostjo smo opazovali, kako se je v Vašem ljudstvu razvil čut solidarnosti s Čehi in Poljaki. To prijateljstvo in ta bratska udanost nista le površna, obnašanje Vašega ljudstva nas je uverilo, da je globoko vkoreninjeno v srcu in duši slovenskega človeka. Iznenadilo me je, kako pravilno ta slovenski človek sodi o političnih dogodkih, s kako živim interesom jih zasleduje, kako natančno je informiran o političnih dogodkih in kako živo se zanima za razmere tudi pri nas severnih Slovanih. Vračamo se izredno zadovoljni v svojo domovino in pozdravljamo zdravi, pošteni in nardarjeni narod, ki, kakor mi Poljaki, ne odneha, dokler ne bo doseženo ujedinenje in svoboda.“

Vsepoljski voditelj poslanec prof. Skarabek se je izrazil o svojem posetu v Sloveniji tako-le: „Klobuk doli pred Vašim narodom. Govoril sem s priprostimi slovenskimi kmeti in z občudovanjem spoznal, kako globoke korenine je pognala med Vami nacionalna zavednost in kako neomajna je volja ljudstva, priložiti si samostojnost. Vojna nam mora prinesiti svobodo, tako sem slišal iz ust Vaših priprostih ljudi. A nad vse mi je bilo, ko sem videl, kako iskrene simpatije goji Vaš narod napram nam Poljakom, in kako izvrstno razumeva pomen zblizanja poljskega, češkega in jugoslovanskega naroda. 17. avgust je za nas in za Vas historičen dan. Vi ste si ustanovili N. S., skupno pa smo Poljaki, Čehi in Jugoslovani doleteli smernice naše kulturne, gospodarske in politične vzajemnosti. To niso teorije, to je praktična realna politika, ki nas mora pripeljati do cilja, za katerim moramo stremeti z združenimi silami. Kar smo v Pragi započeli, to smo uspešno nadaljevali v Ljubljani. Upam, da se kmalu vidimo v Krakovu.“

Štirideset let.

Ravno sedaj je 40 let, odkar so avstro-ogrski čete zasedle Sarajevo in je mogel vrhovni zapovednik okupacijske armade brzojaviti pokojnemu cesarju Fran Josipu: Bosna se klanja Vašemu Veličanstvu! Z zasedanjem Sarajeva, glavnega mesta Bosne in Hercegovine vendar boji še niso končali, marveč so trajali še do 20. oktobra, ko se je udala zadnja trdnjava — Kladuša — avstrijskim četam. Od tedaj so bile avstrijske čete gospodar v deželi in vzdrževale so v deželi red z železno roko.

Avstrija Bosne in Hercegovine ni zasedla svojevoljno, temveč vsled mandata berolinskega kongresa, ki je monarhiji poveril nalogo, da napravi v deželi red in mir. V proglasu, ki ga je izdal general Filipovič v imenu cesarja Franc Josipa na prebivalstvo dežele, ko so avstrijske čete prestopile deželno mejo, je rečeno: „Moji vojaki prihajajo v deželo kot prijatelji, da store konec hudemu. Ne moremo sedaj več dalje gledati, kako vladata v bližini nasilstvo in nemir, ko trkata beda in pomanjkanje na meje Avstro-Ogrske. Vojaki ne prinašajo vojne, ampak mir. Orožje bo branilo vsakogar, a nikogar zatiralo.“

Tako je obljubil general Filipovič Bosancem imenom cesarja Fran Josipa.

Praznujemo 40letnico te slovesne obljube in v koliko se je uresničila ta obljuba? Nemški časopisi vseh barv bodo seveda proslavljali „kulturno“ delo, ki je je monarhija izvršila v deželi. Toda domače prebivalstvo — ki je pač prvo poklicano, da izreče svojo sodbo o načinu, kako je bila dežela vladana v zadnjih 40 letih — se tej proslavi ne pridružuje. Saj za domače prebivalstvo teh 40 let tudi ni bilo drugega, kakor 40 let novega trpljenja in novih muk. Res je: uprava monarhije je zgradila v deželi nekaj železnice in cest, ustanovila nekaj industrijskih podjetij, same Potemkinove vasi, ki so pred leti zmotile celo družbo angleških časnikarjev, ki je obiskala deželo, da so peli slavo avstro-ogrski monarhiji, sodba, na katero se nemški listi še danes tako radi sklicujejo.

Toda, kakor že rečeno, domače ljudstvo vseh teh dobrot ne vidi, ker nima nič od njih. Avstro-ogrške vlade so smatrale Bosno in Hercegovino za kolonijo in sicer ne morda za kolonijo v modernem smislu te besede, da

Zato vidimo, da so v deželi pač obogatili razni priseljenci iz monarhije, dočim je ostalo domače prebivalstvo na isti stopnji kulture in isto tako siromašno, kakor prej.

Francoski kolonialni pisatelj E. Fallot, bivši nadzornik za trgovino in naseljevanje v Algieru, podaje v svojem delu: „Kolonijalna bodočnost“ sledečo definicijo namena kolonizacije: „Kolonizacija je delovanje kulturnega naroda v deželi nižje civilizacije z namenom, da se ta dežela polagoma spremeni s tem, da dobi njeno prirodno bogatstvo z agrikulturo, industrijo in trgovino svojo pravo vrednost, a domače prebivalstvo dvigne materijelno in moralno.“

To je definicija, ki odgovarja modernemu pojmu kolonizacije. Ta pojem ne pozna več narodov, ki naj bi gosodovali in narode, ki naj bi hlapčevali, a marveč pozna samo nalogo narodov z višjo kulturo, da dvignejo narode z nižjo kulturo. Torej popolnoma pedagogično načelo. Narod učitelj na eni ter narod učenec na drugi strani.

Kjer pa imamo učitelja na eni ter učenca na drugi strani, si predstavljamo ta odnos vedno tako, da je to razmerje pač razmerje hvaležnosti učenca do učitelja. To razmerje je normalno, ako sta pač oba vršila svoje dolžnosti drug proti drugemu. Kakor hitro pa se to razmerje spreobrne, kakor hitro eden ali drugi ne vrši več svoje dolžnosti, potem seveda tudi to pravilo ne velja več. Razmerje med učiteljem in učencem postane nenormalno.

V tem slučaju smo seveda pred vprašanjem — Kdo je kriv? Učitelj ali učenec? Ali je v našem posebnem slučaju kriv narod učitelj, ali narod učenec, da razmerje med učiteljem in učencem ni tako, kakor bi moralo biti? Naši Nemci nam bodo seveda odgovorili, da je temu razmerju kriv nevaležni učenec.

Toda mi, kot nepristranski motritelci, smo v tem oziru drugačnega mnenja. Deželo, kakoršnja je Bosna-Hercegovina, treba pač vladati drugače nego n. pr. Štajersko. A najti se da tudi tu sredstva in pota, da bo z načinom vladanja zadovoljna večina ljudstva. Nezačuden je se najdejo pač povsodi, a v Bosni in Hercegovini smo imeli to posebnost, da vlada tekom vseh 40 let ni imela večine naroda za seboj. To dejstvo da že samo na sebi mnogo misliti in dokazuje, da se vlada sploh ni nikdar resno prizadevala, da bi pridobila ljudstvo na svojo stran. Ni si prizadevala, da bi si pridobila ljubezen ljudstva, a marveč je opirala vse svoje zaupanje na silo bajonetov. Zato pa smo tudi videli, da je vlada v dobi pred sedanjo vojno trošila več za orožništvo kakor za šolstvo.

S tem pa je najbolje označen način, kako da se je vladalo v tej nesrečni deželi.

Prišlo je bilo končno tako daleč, da so se združili stoletni najhujši sovražniki — Srbi in muslimani — v boju proti avstro-ogrski vladi.

O dobi ki mu je bil narod izpostavljen tekom svetovne vojne, ni ne govorimo. To je stvar, o kateri bo izrekla končno sodbo zgodovina. A ta zgodovina bo pisana s krvjo in solzami.

Jugoslovani, posebno pa še Bosanci, torej pač nimamo prav nikakega povoda, da bi se veselili te 40letnice ali da bi jo proslavljali.

Konec avstro-poljske rešitve.

„Prager Tagblatt“ obzalaže, da se ob važnih, političnih dogodkih javnost potolaži s praznimi in brezpomembnimi uradnimi izjavami. Tako je nekdanj bilo, piše doslovno ta praški nemškonacionalni list, in tako je bilo tudi sedaj, ko smo z gotovim zanimanjem čakali na uspeh posvetovanj v nemškem glavnem stanu. Poluradna razlaga se peča s tem, da brani uradno izjavo o cesarskem sestanku v nemškem glavnem stanu, o kateri se je z začudenjem opazalo, da je brez vsebine in brez jedra in sicer brani z dokazovanjem, da tudi demokratične, zapadne države nimajo navade, da bi sklepe versailleskih konferenc objavili s plakati. To je res, toda v tej zadevi noben pameten človek ni čakal na naznanila o vojaških ukrepih in političnih namelih. Slo je temveč za to, da se izve, ali bo rešeno poljsko vprašanje v smislu, kakor si ga želimo mi ali ne. Končno se vendar ta zadeva tiče tudi narodov in bi imela zelo dalekosežne posledice, ako se pri tem odloči nadaljna usoda Galicije. Prikrivanje dejstva, da je pač za vselej izključena iz razmotrivanja rešitev poljskega vprašanja v avstrijskem smislu, bi pa imela tem manj pomena, ker o tem piše že dva dni časopisje v Nemčiji čisto neprikrito. S tem je zopet označena velika razlika med politično prakso časopisja v Nemčiji in med našim načinom, ako se vidi, da se daje nemškemu časopisju možnost za mirno in stvarno razgovorjanje o tej zadevi, dočim je avstrijskemu časopisju prepovedana vsaka tozadevna razprava in se mora zadovoljiti z objavo kakega komunikea, ki nič ne pove.

Po ovinku preko Berolina se izve sedaj tudi v Avstriji, da je končno javno padla avstro-poljska rešitev ter da bo bodoče poljsko kraljestvo v bistvu ostalo omejeno na Rusko Poljsko.

Glede na vprašanje bodočega poljskega kralja priobčuje zadnja številka uradnega lista poljske vlade v Varšavi komunike, v katerem se naglašja, da povodom navzočnosti ravnatelja državnega departmaja, princa Radzivila, v nemškem glavnem stanu ni prišlo do nobenih načelnih političnih odločitev. Zlasti ne odgovarjajo resnici od nekaterih listov priobčene vesti, glasom katerih bi bili delegati poljske vlade predlagali več kandidatov za poljski prestol.

Smo mnenja, da ni bilo nobenega povoda, zakaj se je zamolčalo to zgodovinsko vendar ne povsem nepomembno dejstvo.

Katoliška cerkev v Rusiji.

Profesor na petrograjski bogoslovni akademiji, Stanislav Trzeciak, se sedaj muči v Krakovu. O

položaju katoliške cerkve v Rusiji je priobčil v krakovskem listu „Czas“ v št. 336 z dne 3. avgusta sledeče zanimivo poročilo:

„V dobi, ko je bil na krmilu ruske vlade Kerenskij, je bila katoliška cerkev v Rusiji deležna tolike svobode, kakor še nikdar poprej. Vlada Kerenskega je zasigurala notranjemu življenju katoliške cerkve po vsej Rusiji popolno svobodo in razvoj. Dovolila je, da so se smeli v Rusiji zopet naseliti vsi redovi, in se ni vtikavala v razmere vzgoje in izobraževanja katoliške duhovščine. Načeloma je tudi privolila v vse zahteve, katere so ji predložile katoliške cerkvene oblasti, kot zopetno ustanovitev starih katoliških škofij, ustanovitev novih škofij, imenovanje pomožnih in posvečenih škofov itd. in sicer je vse to spadalo v pristojnost škofov in Rima, ne da bi trebalo kakega tozadevnega dovoljenja, sodelovanja ali odobrenja te danje ruske vlade. Toda te kratke dobe vlade Kerenskega ni mogla katoliška cerkev zadostno in primerno izrabiti, kajti velike težkoče so ji povzročale nezadostne prometne razmere. Kljub temu je zaznamovali veliko pozitivnih uspehov, med katerimi je pač najvažnejši zopetna ustanovitev škofije Minsk že z ozirom na ogromno število katoličanov, ki prebivajo v tej škofiji. Tudi so že bile izvršene vse predpriprave za zopetno ustanovitev škofije za Podoljsko v mestu Kamienec-Podoljski, katero je vlada ruskega carja odpravila že pred več leti. Toda do zopetne ustanovitve te škofije ni prišlo, in sicer vsled razmer na fronti, ker so med tem časom zasedle avstrijske in nemške čete vso Podolijo in velik del Ukrajine. Posvetovanja so se že tudi vršila o ustanovitvi katoliške škofije za Sibirijo.“

Tudi na polju dušnopastirskega delovanja je zaznamovali velikih uspehov. Številni so bili slučajni zopetne vrnitve v krilo katoliške cerkve in tudi prestopi iz pravoslavne cerkve v katoliško cerkev so bili številni in sicer ne samo med Poljaki, kojih starši so že bili pravoslavni, ali pa ki so bili prisiljeni prestopiti v pravoslavno cerkev, ampak tudi med Rusi, zlasti v aristokratskih krogih in v krogih višje birokracije. Največ prestopov v katoliško cerkev je bilo v Ukrajini. Lahko se reče, da si katoliška cerkev v Rusiji ni samo pridobila mnogo ugleda, ampak tudi neko posebno privlačno silo, poseben čar, ki je deloma imponiral, deloma pa drugoverce vabil v njeno naročje. Tako se je n. pr. letos prvokrat v Petrogradu obhajalo Telovo s posebnim in nenavadnim sijajem. Procesije so se udeležile neštevilne množice ljudstva, tako da je bila procesija dolga več verst in naredila veliko utisa.

V poljskih naselbinah, ki so raztresene po vsej Rusiji, se je začelo novo in živahno katoliško gibanje, zlasti v Petrogradu, kjer je bila organizirana krščanska demokracija, zveza, ki se ni bavila s politiko, marveč samo s socialnimi organizacijami v smislu katoliških načel. Ta zveza ustanavlja svoje podružnice po vseh večjih mestih v Rusiji.

Ko je meseca oktobra 1917, po padcu Kerenskega, prišla na krmilo vlada boljševikov, so se življenjske razmere katoliške cerkve spremenile v toliko, ker je nova vlada ustavila podpore vsem cerkvam in cerkvenim napravam, torej tudi katoliški duhovščini. Toda kar dostaje zadržanje boljševikov napram katoliški cerkvi, je bila nova vlada ne le tolerantna, marveč se sme reči, je katoliški cerkvi izkazovala neko prednost pred pravoslavno duhovščino, katero je naravnost zasledovala, zaplenjevala in metje itd. Iz tega je razvidno, da smatrajo boljševiki katoliško duhovščino kot nekako žrtev prejšnjega carističnega režima, dočim smatrajo pravoslavno duhovščino za nazadnjake in pripadnike „črne slotine.“ Z obzalo vanjem se pa mora priliti, da je ob priliki uporov na raznih krajih našlo mučeniško smrt tudi 6 katoliških duhovnikov.

Čeprav je trenutno gmotni položaj katoliške cerkve v Rusiji težaven, je vendar njeno stanje ugodnejše že z ozirom na to, ker ji je dana možnost za svobodnejši razvoj in delovanje katoliške duhovščine nego je bilo mogoče pod prejšnjo caristično vlado, ko so sicer izplačevali plače katoliškim duhovnikom, a ovirali vsak razvoj katoliškega življenja in zasluževali duše.

Hindenburg o močnem, nemškem miru.

Pri paradi 3. gardnega polka dne 21. avgusta je rekel Hindenburg: „Naš položaj je ugoden, ako prav smo, to smemo mirno priznati, v zadnjem času včasih imeli slabe uspehe. To so menjajoči se dogodki v vojni, s katerimi je vedno treba računati. Sovražnika začenjamo mečkati in tretji. Ne smemo popustiti, marveč moramo ostati trdni, potem dosežemo od nas zahtevani, častni in močni nemški mir.“ Kakor se vidi iz te izjave, je Hindenburg še vedno pristaš vsenemških vojnih ciljev ter še ni prišel na stališče sporazumnega miru.

Japonci in Kitajci korakajo v Sibirijo.

Japonska vlada je izdala dne 13. avgusta izjavo, v kateri poroča, da so nemški in avstro-ogrski vojni vjetniki razvili ob mandžurski meji vedno večjo delavnost. Vjetniki so prevzeli poveljstvo nad četami ruskega sovjeta in prodirajo proti kitajski meji v smeri proti mestu Nanchuli. Japonski in kitajski prebivalci so zbežali. Nastop sovjetovih čet in omenjenih vjetnikov ogroža kitajsko ozemlje, kar je velikega interesa za Japonsko, ki živi v ožji zvezi s Kitajsko. Obe vladi, kitajska in japonska, sta solidarni v tem, da je z ozirom na nastali položaj potrebno, da japonske čete, ki stojijo v južni Mandžuriji, takoj

korakajo proti Nanchuliju. Izdalo se je že povelje za odhod čet proti omenjenemu mestu. Japonska se je zavezala, da bo strogo varovala pravice kitajske države.

Francosko bojišče.

Južno od Arrasa med Noyenneville in reko Ancre je vsplamtela nova bitka na 20 km široki fronti, kjer Angleži srdito napadajo Nemce. Nemci so bili prisiljeni se umakniti. Nič manj hudo napadajo Francozi južno vzhodno od Noyona, kjer so se Nemci v noči na 21. avg. istotako umaknili. Umaknili so se tudi na ozemlju Carlepout ob reki Oise ter med Blerancourtom in reko Aisne. Ofenziva ententinih armad se nadaljuje z vso srditostjo. Amerika pripravlja novo armado, katero bo poslala na francosko bojišče in sicer na fronto ob francosko-alzaški meji, ker namerava iztrgati Nemcem Alzacijo in Loreno ter jo kot darilo izročiti Francozom.

Politične vesti.

Jesensko zasedanje državnega zbora. Predsednik Češkega Svaza, poslanec Stanek, je dospel dne 19. t. m. iz Ljubljane na Dunaj. Na vabilo, ki ga je prejel že v Ljubljani po deželnem predsedniku grofu Attensu, se je podal poslanec Stanek dne 20. t. m. na razgovor k ministrskemu predsedniku Hussareku. Kakor znano, je zahteval poslanec Stanek v imenu Češkega Svaza pretekli teden v posebnem pismu na ministrskega predsednika, naj se nemudoma skliče parlament. Baron Hussarek je odgovarjal v omenjenem razgovoru na to pismo in razvil sledeči načrt za jesensko parlamentarno seziyo: V začetku septembra se sestane konferenca klubovih načelnikov, ki bo odločila, kdaj naj se sestane državni zbor in kakšen naj bo dnevni red zasedanja. V prvi polovici septembra naj začne delo finančni odsek, da sestavi poročilo o vladnih davčnih predlogih. Zbornica naj potem reši pred vsem nove davčne zakone, vlada pa ne bo ugovarjala, ako bo razpravljala nato tudi o prehranjevalnih in narodnih vprašanjih. Poslanec Stanek je vzel odgovor ministrskega predsednika na znanje in poročal o njem posameznim strankam Češkega Svaza.

Pogajanja s strankami. Min. predsednik Hussarek se pogaja te dni z voditelji strank radi zasedanja drž. zbora in o davčnih predlogih. Najprvo pridejo na vrsto Nemci, Poljaki in Ukrajinci, potem pa opozicijske stranke.

Spremembe v ministrstvu. V parlamentarni krogih se zatrjuje, da je pričakovati še pred sestankom državnega zbora delne rekonstrukcije Hussarekovega kabineta. Najprej bo odstopil finančni minister baron Wimmer, ki ima že določene naslednika v osebi sekijskega načelnika pl. Grimma. Do nadaljnjih osebnih sprememb v kabinetu bo prišlo, ko bo zasedeno izpraznjeno mesto guvernerja avstro-ogrške banke in ko bo imenovan definitivni skupni finančni minister, katerega posle vodi sedaj še vedno grof Burian.

Cesar je pomilostil v Sarajevu 24 Bosancev ki so bili radi veleizdaje obsojeni na mnogo let ječe. Pomilostene so takoj spustili na svobodo. Med njimi je več politikov.

Poslanec Grafenauer v Ljubljani. Seje Jugoslovanskega kluba v Ljubljani se je udeležil tudi poslanec Grafenauer. Zastopnika našega koroškega naroda, kateremu državni zbor še vedno ni popravil storjene krivice, so jugoslovanski, češki in poljski tovariši prisrčno pozdravljali. Ko je prišel posl. Grafenauer v sejo Narodnega Sveta, so mu zborovalci priredili iskreno ovacijo. Poslanca Grafenauerja je bela Ljubljana prisrčno pozdravljala.

Gdanskó—Trst. Poljak-rodoljub grof Skarbek je na komerzu v soboto v ljubljanskem »Unionu« zaklical: »Če morejo zahtevati Nemci v svojem o svojevalnem načrtu pot od Belta do Bagdada, pa smemo tudi Slovani zahtevati svojo pot od Gdanskega (Danzig) do Trsta.« — Te besede odličnega Slovana so izzvale vihar pritrjevanja, med Nemci pa veliko gneva.

Nemška socialna demokracija za samoodločbo avstrijskih narodov. Preteklo nedeljo, dne 18. t. m., se je vršila v letovišču Zell am See na Solnograškem važna konferenca odposlancev nemških socialnih demokratov iz avstrijskih alpskih dežel, katero je sklical voditelj štajerskih nemških socialnih demokratov poslanec Resel in katere se je udeležilo po 5 zastopnikov iz Štajerske, Koroške, Tirolske, Solnograške in Gornje Avstrije. Navzoči so bili tudi soc. demokratični poslanci dr. Ellenbogen, dr. Renner in Seliger. Namen konference je bil v prvi vrsti, zavzeti stališče v sedanjih perečih narodno-političnih vprašanjih v naši državi. Po dolgotrajni in temeljiti razpravi je bila sklenjena sledeča resolucija: Vsak avstrijski narod ima pravico, da odločuje prosto in samostojno o svojih narodnih zadevah. Ta pravica samoodločbe gre tako daleč, da si sme osnovati vsak narod svojo posebno državo. Delavci vidijo edino možnost, da se ohrani in okrepi Avstrija, v preustrojitvi današnje države v federacijo svobodnih in enako-

pravnih narodnih držav. Konferenca je bila mnenja, da naj se reši v tem okviru tudi jugoslovansko vprašanje. — Prvič se je tokrat postavili zastopniki nemškega delavstva jasno in odločno na stran avstrijskih slovanskih narodov, se izjavili za načelo teritorialne državne samostojnosti, priznali upravičenost slovanskih zahtev ter s tem nekako obljubili svojo podporo. Sicer je res, da tvorijo alpski delavci le manjšino v nemško-avstrijski socialni demokraciji, vendar pa je smatrati kot gotovo, da bo na tej konferenci sklenjena resolucija odločilno uplivala na naziranje drugih socialnodemokratskih skupin. S to odločno resolucijo se pa bodo morale tudi računati nemške meščanska stranke in vlada.

Kako „ljubijo“ Nemci Poljake. Opetovano smo že pisali, kako je poljska stvar na Litvi izročena na milost in nemilost Nemcem, posebno v velikem mestu Wilna. Ko so bili Rusi gospodarji Wilna, sta izhajala tam dva poljska lista, zdaj izhaja le eden in še ta sme le ponatiskovati poročila tamošnjih nemških listov. Prejšnje poljsko gledališče je moralo prenehati. Koliko je pa tam Poljakov, se vidi iz tega, da imajo 30 ljudskih šol in dve moški in dve ženski gimnaziji, a v gimnazijah morajo sedaj pod okupacijo poučevati po šest ur nemščino na teden. V prognanstvo je moral upravitelj škofije Mihalkievič in njegov tajnik, ker se je upiral ukazu, da bi se v vseh cerkvah razven v dveh pridigovalo litevsko. Sodno postopanje se vrši nemško.

Alzaško-lotarinsko vprašanje — simbol zmage za obe stranki. List „Pesti Naplo“ objavlja razgovor svojega dopisnika v Zürichu s princem Aleksander Hohenlohem, bivšim namestnikom v Alzaciji in Lotaringiji. Na vprašanje, kako si zamišlja rešitev alzaško-lotarinskega vprašanja, je ta odgovoril: O kaki rešitvi sedaj ni mogoče govoriti. V Nemčiji nobena stranka noče nič vedeti o kakem odstopu. Francozi pa odklanjajo v tej stvari vsak kompromis. Pri njih gre za veliko moralčno vprašanje, za Nemčijo pa je Alzaško-lotarinska tudi gospodarsko vprašanje velike važnosti. Tako je treba ugotoviti, da je Alzaško-lotarinska za obe stranki simbol zmage. Pred vojno bi se bilo mogoče sporazumeti s Francijo potem dalekosežne avtonomije obeh teh dežel, sedaj pa je vprašanje Alzacije in Lotaringije le v zvezi z vprašanjem zmage.

Tedenske novice.

50 let škof. Dne 16. t. m. je obhajal Jakob Gibbons, kardinal in nadškof v Baltimoru v Sev. Ameriki, 50letnico svojega škofovanja. Imenovani je tudi eden najstarejših kardinalov, kajti kardinal je postal že leta 1886.

Odlikovano učiteljsko osebje. Naučni minister je v priznanje za mnogoletno uspešno službovanje podelil naslov ravnatelja sledečim ljudskošolskim učiteljskim osebom: Okrajnemu šolskemu nadzorniku v Ptuj Matiji Heric, nadučitelju pri Sv. Lovrencu v Slov. gor. Ivanu Farkaš, nadučitelju v Soštanju Alojziju Trobej in nadučitelju v Dobovi Simonu Gajšek.

Imenovanje. Konceptni vježbenik pri dalmatinski namestniji g. Fridrik Viher, rodom štajerski Slovenec, odlikovan s civilnim križcem III. razreda, je imenovan za političnega pristava pri bosanski deželni vladi. Dubrovački list »Prava Crvena Hrvatska« piše z dne 10. t. m.: »Čestitamo mu, a ujedno žalimo odhazak ovog činovnika, jer vriedan i radisan, a što je glavno, skoz objektivan i prema strank ma vrlo susretljiv.«

Polkovljani nekdanji dijaki vseh srednjih in visokih šol se vabijo tam-potom uljudno in nujno na sestanek, ki se vrši v nedeljo, dne 25. t. m., popoldne v gostilni g. Zličarja na Ponikvi. Namen: Sestava novega odbora za leta 1900 ustanovljene Slovnečkove ustanove in razgovor o sredstvih za pomnožitev ustanovne glavnice. Z ozirom na veliki narodni pomen podjetja se pričakuje, da se udeleži sestanka vsak, ki ni absolutno zadržan.

Vojaki za slovensko šolo v Mariboru. Na gošč sv. Cirila in Metoda je nabral Zdravko Prisan iz Parizelj pri Braslovčah pri brzolavni stotnji št. na bojnih poljanah južnega Tirola 100 K za slovensko šolo v Mariboru.

Pred 9. vojnim posojilom! Že v nekaterih tednih bo razpisal finančni minister 9. vojno posojilo! Dunajski listi poročajo, da bodo določene obresti za 9. vojno posojilo na 6 ali 7%.

„Kurent.“ Izšla je prva številka satirično-humorističnega (šaljivega) lista „Kurent.“ „Kurent“ bo izhajal redno po dvakrat na mesec. Naročnina znaša do konca letošnjega leta 10 K. Naroča se pri upravnistvu „Kurenta“ v Ljubljani, Stari trg št. 19. Priporočamo!

Kam gremo — v nedeljo? Dne 25. avgusta se vrši zopet cela vrsta prireditev naše organizacije. V Šmartinu pri Slovenjgradu bo mladinska slavnost, v Hočah, v Jarenini, v St. Ilju v Slov. gor. in v Slov. Bistrici se vršijo večje prireditve. Slovensko ljudstvo, pohiti na te slavnosti!

Občni zbor Slovenske Straže in Slovenske krsčansko-socialne zveze za vse slovenske pokrajine se vrši v Ljubljani dne 30. sept.

Nemški prestolonaslednik — ni več armačni poveljnik. Na njegovo mesto je prišel generalni polkovnik pl Böhm.

Nemška cesarica je nevarno zbolela. Cesar je prekinil svoje bivanje v glavnem stanu in se je podal na grad Wilhemshöhe k svoji soprogi.

Za slovensko šolo v Mariboru so nadalje darovali: Ivan Čeh, učitelj pri Sv. Marjeti niže Ptuja, nabral na gostiji narodnega para Jožefa Bezjak iz Male vasi in Neže Meško iz Gajeve 200 K; Kati, ko izobraževalno društvo v Teharjih, čisti dobiček prireditve dne 14. julija 400 K; K. Wretzlava, Studenice pri Poljčanah, darovali v veseli družbi Grile J., revident južne železnice, J. Sauperl, nadučitelj v Makolah, J. Kokl, nadučitelj v Studenicah in dve gospodični učiteljici iz Makol skupaj 50 K; upravnistvo „Slovenskega Naroda“ 40 K; Posojilnica v Vojniku 20 K; Blaž Močnik v Cogetincih 20 K; gđc. Mimika Gajšek, učiteljica v Dobovi, na račun zbirke 1050 K, upravnistvo „Slovenskega Naroda“ 621.80 K; Jakob Čuček, občinski predstojnik v Trnovski vasi, 40 K; Jurij Pevec v Zibiki po č. g. dr. Hohnjecu 200 K; iz nabiralnika v gostilni Golec v Mariboru 26 K; ob poroki botrice Agice Trškam-Turk nabral mali Rudi Segula 60 K; gospa Švarcova nabrala 3 K; Franc Peitler, p. d. asjak, v St. Lovrencu nad Mariborom 100 K; Marija Urbanc v Lehnu 100 K; Rudolf in Marija Sgerm v Arlici 60 K; dr. Fric Škof, zdravnik v Ribnici, 20 K; Josip Zapečnik, veleposestnikov sin v Ribnici, 20 K; Franc Rožman, pristav juž. ž., in Josip Grile, revident južne žel. v Poljčanah, ker se nista mogla udeležiti odhodnice železniškega nadzornika g. Vrečkota v Mariboru, vsaki po 15 K; upravnistvo „Slovenca“, preostanek naročnine „Slov.“ ki ga je določilo v ta namen osem vojakov na bojišču 54 K; Matko Krevh, kaplan na Remšniku nabral v veseli družbi na Breznu 60 K; podružnica družbe sv. Cirila in Metoda v St. Juriju ob Ščavnici 1000 K; upravnistvo „Slovenskega Naroda“ 1000 K; župni urad St. Ilj pod Turjakom, nabrali vrli Sentiljčani o priliki proste zabave pri g. Rozmanu dne 7. julija in ob 25letnici mašništva vlč. g. župnika dne 28. julija 1000 K; J. Kolarič, župnik v Mali Nedelji nabrano na gostiji Jakoba Čuček in Antonije Mikl pri Mali Nedelji 184 K; iz pušice v Narodnem domu na dan cesarske slavnosti 147.89 K; Janko Glaser v Rušah nabranih v Rušah za srečolov pri cesarski slavnosti v Mariboru 200 K; Ivan Kolarič v Orešju 2 K; Marko Tomazič, dekan v Kozjem, 10 K; Janžekovič Vid, župnik v Svečini, 20 K; Ivan Cizelj, upravitelj nadškofijskih posestev v Brezovici pri Zagrebu, 150 K; Valentin Cajnko, katehet v Varaždinu, 50 K; Kmetiško bralno društvo v St. Ilju v Sl. g., 150 K ter 70 K za na licitaciji prodano brožo, darovano od jareninske pevke; Jakob in Henrijeta Kovačič pri Sv. Trojici 25 K; zbirka braslovških deklet v Ortlivasi, Parizlje-Topovlje, Sp. Gorče-Kamenjca, Male Braslovče-Presarje, Polče-Glinje 388.20 K; H. Levstik, učiteljica v Dobrni, nabrano na gostiji Brečnik-Flis v Dobrni 30 K; Bralno društvo v Braslovčah, del čistega dobička vprizoritve igre „Božja dekla“ 200 K; Miloš Ferik, bogoslovec v Slovenjgradu, nabral na primiciji č. g. Ivana Greif pri Sent-Janžu na Dravskem polju dne 4. avgusta 536 K. — Prispevke je pošiljati na naslov moške podružnice: Družbe sv. Cirila in Metoda v Metoda (blagajnik F. Pišek, Narodni dom). — Šolski odsek.

Doklade za hrabrostne kolajne za dobo vjetništva morajo prejeti vsi tisti vojni vjetniki, ki so se vrnili iz vjetništva in ki so bili pred ali pa med vojnim vjetništvom odlikovani z hrabrostnimi kolajnami in sicer samo v tem slučaju, ako je dokazano, da dotični vjetništva ni zakrivil sam ali kateremu ni bila odvzeta šarža, oziroma kdor ni bil obsojen v zapor.

Poseben vlak v Slov. Bistrico. Ker se je za nedeljsko slavnost »Čitalnice« v Slov. Bistrici javilo iz Celja in iz vseh drugih krajev ob železniški progi naravnost ogromno število gostov, je naročila »Čitalnica« za goste iz spodnjih krajev pri tukajšnji lokalni železnici poseben vlak, ki bo peljal iz južnega kolodvora takoj po dohodu prvega brzovlaka ob 2. uri popoldne goste v mesto.

Italijanski letalci so obiskali dne 22. t. m. okoli 11. ure Ljubljano. Vrgli so več tisoč listkov, nato pa so odpluli zopet proti Italiji, ker so obrambni topovi naperili živahen ogenj proti njim.

Sovražni zrakoplovci proti Mariboru. Danes ob 1/2 11. uri popoldne ob sklepu uredništva nam poroča mariborsko okrajno glavarstvo, da se bližajo mestu sovražni zrakoplovci, ki najo bombe na krovu. Mesto je alarmirano.

Izlet na Pohorje. Dramatično društvo v Mariboru priredi v nedeljo, 1. sept. društveni izlet k Sv. Arehu na Pohorje. Tekom tamošnjega bivanja zapoje društveni zbor svoje najlepše pesmi in preskrbi za vsestransko zabavo. Vrli prebivalci slovenskega Pohorja in sosedje bodo imeli priliko, da slišijo v svoji sredini krasno slovensko pesem in uživajo pristno slovensko veselje. Pa tudi meščanom bo dobro del čisti zrak in globoki mir pohorskih gazdov. Še večjega pomena je pa prilika, da se seznamo s kremenitim in zdravim previvalstvom, ki stanuje na in ob tej trdnjavi slovenske zemlje. Torej vsi na Pohorje 1. septembra!

Poštne pristojbine zvišane. Kakor smo že poročali, so s 1. septembrom zvišane poštne pristojbine in sicer v notranjem prometu, v prometu z Ogrsko, Bosno in Hercegovino ter Nemčijo. Opozarjamo še enkrat naše čitatelje, da ne bodo trpeli škode, kajti kdor bi odposlal nezadostno frankovano pismo ali dopisnico, bi moral naslovljenec plačati dvakratno pristojbino. Na navadno pismo bo n. pr. morala biti nalepljena 20vinarska poštna znamka in ne več 15vinarska. Pristojbina za razglednice bo znašala 15 v, za druge dopisnice pa 10 v.

Slovenski fantje Spodnje Štajerske se nahajajo v goratih krajih, ki niti od daleč ne dosega-

Ispote naše domovine in odkoder nam uhajajo misli vedno tja nazaj, na naše solnčne gorice in bujne ravnine. Dobivamo redno „Stražo“, ki jo vedno težko pričakujemo in katere nazore popolnoma odobravamo ter v izvršenju teh vidimo našo srečno bodočnost, katero sedaj tu branimo in za katero tu trpimo. Okoli nas se nahajajo številni in prostrani snežniki in ledeniki, od katerih brije po nas mrzla sapa in nam povzroča mraz zlasti po noči! Bog ne daj, da bi zapihala enaka sapa po polju naše vzbujene, pa kot na mnogih slučajih vidimo, še ne utrjene narodne zavestnosti in jo zamorila. Ne zahtevamo prostosti kakor dar, kot plačilo za naše žrtve in trpljenje jo zahtevamo; naše dolgoletne pravične zahteve podpira to naše krvavo delo. Dnevi minevajo počasi, ti dolgi in neprijetni dnevi na bojišču. Eden šteje dneve, kdaj da odide na dopust, drugi, ki pride z dopusta, gleda v mislih nazaj na dom, tretji šteje dneve, kdaj da pride ona ura, ona sekunda, ko bo sklenjen, s krvavimi črkami podpisani mir. Tretja misel gori v srcu nas vseh: samo da je enkrat odstranjen zid svinčenk in granat med narodi; ako je enkrat mir, potem že počakamo, da odide vsak na svoj dom, to bo čakanje takega, kdor čaka na dopust. In v miru se vržemo, s posledicami današnjih dni, na delo, započeto dne 30. majnika 1917, ako ne bo že, kot vsi upamo, dogotovljeno. Tisoče pozdravov pošiljajo vsem znancem in prijateljem: Slovenski vojaki na bojišču. (Sledijo podpisi.)

V nedeljo v Št. Ilj! Obmejni Slovenci priredijo v nedeljo, dne 25. avgusta, večjo slavnost v Slovenskem Domu. Otvorjena bo zopet „I. Jugoslovanska kavarna“ in drugi šotori. Vlak vozi iz Maribora ob 1 uri 10 minut, nazaj pa ob pol 7. in ob pol 9. uri zvečer. Na mejo!

Večja prireditev slovenskih mladeničev se bo vršila dne 8. septembra v Št. Ilju v Slov. goricah. Blagoslovila se bo družbena zastava. Povabljeni so mladeniči iz celih Slovenskih goric. Pridite tudi slovenski invalidi! Govornik pride iz Maribora.

Sprememba vlakov Maribor—Gradec. Vlak, ki je vozil dozdej iz Maribora ob 1 uri 30 min popoldne proti Gradcu, vozi sedaj 20 minut poprej, namreč ob 1.10. Iz Gradca pa pripelje vlak, ki je prej privozil v Maribor ob tričetrt na 1 uro pop, sedaj že ob 12.23. — Opustiti baje nameravajo civilne vozove pri vojaškem vlaku ob 7. uri zjutraj iz Maribora proti Gradcu, zato bo pa baje vozil vlak ob pol 10. uri proti Gradcu. Bomo pravočasno poročali.

Flosarjem! Ptujsko štacijsko poveljstvo razglasa, da je dovoljeno flosarjem voziti po Dravi pri Ptujju samo v tem-le času: pred 7. uro zjutraj, med 11.30 in 1 uro popoldne ter zvečer po 6. uri.

Griža. Iz spodnjega ormoškega okraja se nam poroča, da se je zopet pojavila rdeča griža, ki že ima nekaj smrtnih slučajev. Prosimo okrajno glavarstvo v Ptujju, naj pravočasno ukrene potrebne zdravstvene odredbe, predno se bolezen epidemično razširi, da ne bo zopet toliko žrtev kot lansko jesen.

Obešen je bil v četrtek, dne 22. avg. v Gradcu drvar Peter Rahner, ki je lansko leto na Gor. Štajerskem s sekuro ubil kontoristinjko Preinfalk.

„Zora-Luč“. Uredništvo glasila jugoslov. katoličanstva „Zora“ in njene priloge „Luči“ prosi ce njene sotrudnike, naj pošiljaljajo slovenske prispevke do preklica na naslov: Slov. kat. akad. teh. društvo „Danica“, Dunaj I. Universität. Rok za prvi zvezek poteče dne 15. septembra.

Dopisi

Maribor. Izdaja novih mlečnih kar je zaključena jutri, v soboto, dne 24. t. m.

Maribor. Javno vprašanje mariborskemu mestnemu magistratu. Minulo soboto je bil rojstni dan cesarja Karla I. Navada je, da se o takih prilikah izobešajo zastave. Tudi v Mariboru smo videli minulo soboto nekaj zastav. Toda vse te zastave so bile samo na javnih poslopih in slovenskih hišah. Ako se pomisli, kako je bilo o priliki rojstnega dneva nemškega cesarja Viljema vse okrašeno v frankfurtarjah in pruskih ter nemških državnih zastavah, potem pa mora pasti posebno v oči, da minulo soboto, o priliki rojstnega dneva cesarja Karla, ni bila izobešana niti ena zastava na kakšni zasebni hiši. Očividno je, da se gre tu za protidinastično demonstracijo, in da je vsa stvar storjena bodisi na kak migljaj ali pa dogovorjena. To je veleizdajstvo „par excellence.“ Gospoda, ki nam o vsaki priliki obeta vislice kot veleizdajalcem, je tu sama pokazala svojo pravo in resnično veleizdajniško mišljenje. Dolžnost mestnega magistrata je, da se opraviči in da pojasni, če ni morda v kaki zvezi s to demonstracijo, ki kaže na tako lep način, kakšen je patrijotizem mariborskih Nemcev in nemškutarjev.

Hoče. V proslavo cesarjevega rojstnega dne priredijo hočki šolarji v nedeljo, dne 25. t. m. v prostorih g. Pfeiferja dve igri z deklamacijami in petjem. Prijatelji mladine, pridite gledat, kaj znajo naši otroci!

Jarenina. Dne 25. avg. priredi bralno društvo veliko slovensko slavno-tz govorom, igro, petjem,

srečolovom in šaljivo pošto. Gostje, ki najprihitijo od vseh krajev, bodo preskrbljeni tudi z jestvinami.

St. Ilj v Slov. gor. Rojstni dan presvitlega cesarja Karla I., našega milega vladarja, hočejo vrli Sentiljčani tudi letos slovesno obhajati. V Slovenskem Domu bo dne 25. avgusta, t. j. prihodnje nedeljo, večja prireditev v proslavo rojstnega dne Njegovega Veličanstva. Ob tej priliki bo zopet odprta „Prva jugoslovanska kavarna“ Začetek popoldne po večernicah. Obmejni Slovenci, pridite! Pričakujemo tudi Mariborčane, Svečičane, Spielfeldčane in druge naše prijatelje. Prihodnjo nedeljo v Št. Ilj!

Ruše. Veselica našega Kmečkega bralnega društva se je nad vse pričakovanje sijajno obnesla. Dokaz temu je izredno lepi gmotni uspeh: 1300.— K, čistega dobička! Od tega je dobila „Slovenska šola“ v Mariboru 200.— K, slovenski oslepi vojniki 500.— K, ostanek pa se porabi za domačo knjižnico. Da je prireditev tako dobro uspela, gre predvsem zahvala prirediteljem, igralkam in igralcem, kakor tudi vsem drugim, ki su sodelovali s sotrudništvom ali pa z gmotnimi podporami; istotako zahvala vsem udeležencem, ki so od blizu in daleč v tako velikem številu prihiteli k nam. Želimo, da se čimprej zopet vidimo v naših Rušah!

Sv. Peter pri Radgoni. Poročil se je dne 19. t. m. g. Jakob Nedok z gdc. Roziko Hamer. Na njuni gostiji se je nabralo za Tiskovni dom 32 K in za slovensko šolo v Mariboru 20 K. Mlademu zavednemu jugoslovanskemu paru želimo prav obilo sreče!

Mala Nedelja. Tu je umrla vzgledna gospodinja Marija Markovič. Vzgojila je devet čvrstih in spretnih otrok. Sest med njimi je služilo pri vojaki. Dva sta izgubila življenje za domovino. Naj počiva v miru!

Ptujška gora. Mesto venca na krsto rajnega č. g. župnika M. Tertineka je daroval g. Ivan Traun K 30 za afriške misijone.

Sv. Jurij ob Ščavnici. Ciril-Metodova podružnica pri Sv. Juriju ob Ščavnici je nabrala povodom godovanja sv. Cirila in Metoda K 1790.80 in sicer: Občina Sv. Jurij ob Šč. (nabiralka Urša Budia) K 250.60, Okosiavci (Hole Marija) 91.90, Dragotinci (A. Pelc) 84.90, Kraljevci (Janžek Marija) 59.60, Grabovos (Hrašavec Frančiška) 63.80, Stanetinci (Mir Cecilija) 61, Slapinci, Setišči, Kupetinci (Topolnik A.) 72.60, Bolehnedci (Playec Marija) 143, Berkovci (M. Tšler) 131, Žihlava (Lančič Frančiška) 48, Terbecovi (Lasbaler Rozalija, Klobasa Karolina, Jeušovec Zefika) 205.40, Galošak (Sek Marija, Repič Marija) 123, Kapela (Knež Antonija, Šafarič Jozela) K 117.60, Radenci (Palar Marija, Rihtarič Alojzija) K 80.90, Hrastje Mota (Žitek Terezija, Nemeč Marija) 91, Rihtarovci (Rautar Marija) 32.20, Boračeva (T. Mlinarič, Rožman Ana) 99, Muščak (Ketiš Marija) K 55.30. Od nabrane svote se je poslalo za slovensko šolo v Mariboru 1000 K in za našo gladno dečo 790 K 80 v. — Tam poter izreka odbor najprisrčneje zahvalo vsem rodoljubnim darovalcem za prelep narodni dar, kakor tudi vrlim nabiralkam za njih veliko požrtvovalnost v korist naše mladine!

Slov. Bistrica. Dne 19. avgusta je poslal grašdinski oskrbnik g. Emil Weigl znesek 250 K po naročilu g. Kisslinga, brata pokojne gospice Ernestine Kissling, bivše mnogoletne vzgojiteljice pri g. Emilu grofu Attems, kot darilo za tukajšnjo šolsko kuhinjo. Ko se v imenu naše revne šolske dece deške in dekliške šole blagemu darovalcu tudi tem potom iskreno zahvaljujem, rad porabim to priliki, da javno in odkrito pripoznam blagonaklonjenost visokorodnega g. Emila grofa Attems in cele njegove obitelji, zlasti njegovega najstarejšega sina grofa Ferdinanda Attems, kakor tudi cele visokorodne rodbine Attems, in njihovih uslužbencev, v prvi vrsti blagorodni g. Emil Weigl, ki so vsi radi priskočili ob raznih prilikah na pomoč in v korist učeči se mladini. Blagopokojna gospica Kissling je skrbno vzgojila grofu Attemsu tri ljudomile grofice in tri grofe, od kojih je eden že padel v vojski, drugi je ruski vojni vjetnik, tretji, grof Ferdinand, je dvornik pri naši ljubljeni cesarici Ziti. Slava in čast, komur gre! — A. Span.

Slov. Bistrica. Na splošno željo in da se ohrani stara bistriška navada, priredi Citalnica na Jerzejevo nedeljo, dne 25. avgusta, ob 4. uri popoldne v hotelu „Avstrija“ šaljivo igro „Malomestne tradicije.“ Obišče pa nas tudi „Celjsko pevsko društvo“, ki bo pelo prekrasne narodne in umetne slovenske pesmi. Čisti dobiček je namenjen Dijaški kuhinji v Mariboru, ki daje brezplačno hrano ubogim in pridnim slovenskim dijakom. — Rojaki, cela štiri leta je bila lepa dvorana v našem Narodnem domu zaprta, dolga štiri leta smo samo trpeli in se žalostili, torej je pač zadnji čas, da se začnemo tudi mi zbirati in si tuintam malo oddahnemo ob zvokih naših milih domačih slovenskih pesmi. Pridite torej v častnem številu — ker se boste gotovo še bolj zadovoljni vračali, kakor zadnjič. Vsak dan nas je manje, držimo torej mi preostali tem trdnje skupaj.

Spodnja in Gornja Poljskava pri Pragarskem. Na zadnji narodni slavnosti nas je bilo malo v Slov. Bistrici. Kdor pa je slišal, kako je bilo lepo, je vsak rekel: Prihodnjič pa grem tudi jaz! Torej, Bistričani, na svidenje, v nedeljo nas pride več, še celo iz Pragarskega.

Poljčane. Ker slišimo, da hočete iti to nedeljo, dne 25. t. m., vsi na narodno veselico v Slov. Bistrico, pripravimo, da si preskrbite po možnosti voz, ali pa jo kar pravočasno mahnete peš, ker se bode z brzovlakom pripeljalo okrog 30 pevcev iz Celja, pa še mnogo drugih gostov, tako da je nevarnost, da bi po-

tem ne dobili vsi prostora v vlaku. Isto velja za Studence. Makole in druge občine: pač pa bo dovolj prostora zvečer v osebni vlaku za vrnitev. Na sporedu je veseloigra, tudi godba, posebno lepo boče pa petje „Celjskega pevskega društva.“ Bilo bi torej škoda, če ne bi izrabili tako redke prilike. Ker bo prireditev v dvorani, se vrši ista seveda tudi v slučaju dežja.

Iz konjiškega okraja gremo vsi, ki mejimo na slovenjebistriški okraj, v nedeljo, dne 25. avgusta v Slov. Bistrico na narodno veselico, ki se vrši ob 4. uri popoldne v hotelu Avstrija. Zvedeli smo, da pridejo pevci iz Celja (30 pevcev); Citalnica pa priredi veseloigro, pa tudi godba, šaljiva pošta in še marsikaj drugega veselega. Kdor torej hoče kaj lepega in veselega videti in slišati, naj gre v nedeljo z nami v Bistrico.

Slov. Bistrica. Spored narodne veselice, ki jo priredi Citalnica to nedeljo, dne 25. avgusta, ob štiri popoldne, v hotelu „Avstrija“, je sledeči: 1. Vilhar: Proletni zvuci, mešan zbor. Zorko Prelovec: Jaz bi rad rdečih rož, moški zbor. 2. V. Stech: Malomestne tradicije, veseloigra v enem dejanju, se godi v sedanjem času. 3. E. Adamič: Petnajst let, O. Dev: Slovenske narodne pesmi, A. Anđel: Igra kolo, Iv. Vanikušac: hrvatske narodne pesmi, mešan zbor. 4. O. Dev: Jegerle, koroška narodna; Jakob Aljaž: Na dan, moški zbor. Po sporedu je prosta zabava, na kateri bo igral umetnik na harmonike g. Napolitan s Konjic. Čisti dobiček je namenjen Dijaški kuhinji v Mariboru. — Citalnica.

Sv. Martin pri Slovenjgradcu. V nedeljo, dne 25. avgusta, je pri nas prireditev izobraževalne organizacije. Pri poznem sv. opravilu na Homcu ima mladinsko pridigo prof. dr. Hohnjec. Popoldne po večernicah pa je prireditev našega izobraževalnega društva s podučnim govorom dr. Hohnjeca in raznimi drugimi točkami! Pridite!

Ponikva. Ciril-Metodova podružnica na Ponikvi ob južni žel. priredi v nedeljo, dne 25. avgusta, ob treh popoldne veliko ljudsko veselico na prostem pri g. Fr. Žličarju istotam. Sodeluje vrla železničarska godba iz Zidanega Mosta. Na to prireditev vabimo vse ljube sosede od blizu in daleč s prisrčnim — Dobro došli! — Odbor.

Vojnik-Škofja vas. V nedeljo, dne 8. septembra ob 3 popoldne, bo imel g. sodnik dr. Zdošek podučni govor o čebelarstvu pri čebelnjaku g. Brezovnika. Čebelarji iz sosednih občin Višnja vas, Nova cerkev, Dobrna, Frankolovo i. t. d. in vsi, kateri se mislite sčasoma poprijeti čebelarstva, udeležite se podučnega zborovanja!

Čebelarstva podružnica za Savinjsko dolino priredi v nedeljo, dne 25. t. m., ob treh popoldne, podučno predavanje pri posestniku in čebelarju J. Terglavu v Št. Juriju ob Taboru. Čebelarji iz okolice, pridite v prav obilnem številu, zlasti, da se pogovorimo zaradi dobave sladkorja za jesensko pitanje!

Dol pri Hrastniku. V nedeljo, dne 1. septembra t. l., popoldne ob treh, priredi Slovensko katoliško izobraževalno društvo s sodelovanjem trboveljskih Orlov v prostorih Posojilnice na Dolu sbovoigro „Kovačev študent“ in tombolo s krasnimi dobitki v prid potrebnemu Društvenemu domu na Dolu. Vabimo k obilni udeležbi domačine in sosede!

Išče

Išče stara gospa deklico 14 do 15 let staro takoj v službo. Ponube na Antonijo Pagliarucci poštarica v pokoju. Domkogelgasse 2, Marib. 181

Pozor lončarji in trgovci! Lončarske cinje ali glaj (Töpferglätte) v vsaki množini prodaja veletrgovina z železjem Bela Pollak, Zagreb, Vlaška ulica št. 44. 179

Učenec

se sprejme takoj ali pozneje v veletrgovini V. Wexl. Maribor, Glavni trg 22. 175

Novo elegantna obleka iz prvovrstnega blaga se proda za 20 kg zaseke ali masti pri Smeričnik, trgovina viktualij, Maribor, Glavni trg 18. 178

4 težki vozovi

in 1 enovprežni voz se odda v Pobrežju pri Mariboru, Pokopališka cesta 5. 177

Kupi

se že rabljen harmonij v okolici Maribora; ponudbe pod „Harmonij 1882“ na upravo Straže. 171

Dva viničarja

vsak po s 5 del. močmi za Počehovo in Wadlberg sprejme za jesen ritmobjstar pl. Fabrici, Počehova, Marib. 170

Išče

se viničar za Sernečev vinarstvo v Kamnici pri Mariboru. 176

Cement

portland v vrečah po 50 kg se proda vsaka množina. Vpraša se naj pri upravnistvu Straže. 169

Barvo za obleke

žrna, temnomodra, temnorjava, temnordeča, temnozeleno in temnosiva za domače barvanje platna, volne in svile v zavojčkih a 50 vin; pošilja na zunan franko, če se pošlje naprej znesek ali pa proti povzetju: H. Billerbeck, Maribor, Gosposka ulica 29. 116

Spreten kovač

(za podkovanje ali kovanje vozov) išče mesta kot domači kovač. Vzame tudi v najem dobro kovačijo. Naslov pod J. P. kovač, poste restante Št. Ilj v Sl. gor. 174

Zahvala.

Vsem, ki so nas ob smrti naše ljube

Ivane Šušterič, rojene Koban posestnice v Hotinji vasi

toložili in se udeležili v tako častnem številu pogreba, posebno č. duhovščini, sorodnikom, znancem in sosedom izrekajo najprisrčnejšo zahvalo. Bog plati!

Hotinja vas, 20. avg. 1918.

180 Žalujoči ostali